

Predikan av Stefan Albinsson i S:t Peters kyrka den 10 juli 2022
Fjärde söndagen efter trefaldighet: Att inte döma

Johannesevangeliet 8:1–11

Jesus gick till Olivberget. Tidigt på morgonen var han tillbaka i templet. Allt folket samlades kring honom, och han satte sig ner och undervisade. De skriftlärda och fariseerna kom då dit med en kvinna som hade ertappats med äktenskapsbrott. De ställde henne framför honom och sade: "Mästare, den här kvinnan togs på bar gärning när hon begick äktenskapsbrott. I lagen föreskriver Mose att sådana kvinnor skall stenas. Vad säger du?" Detta sade de för att sätta honom på prov och få något att anklaga honom för. Men Jesus böjde sig ner och ritade på marken med fingret. När de envisades med sin fråga såg han upp och sade: "Den av er som är fri från synd skall kasta första stenen på henne." Och han böjde sig ner igen och ritade på marken. När de hörde hans svar gick de därifrån en efter en, de äldste först, och han blev ensam kvar med kvinnan framför sig. Jesus såg upp och sade till henne: "Kvinna, vart tog de vägen? Var det ingen som dömde dig?" Hon svarade: "Nej, herre." Jesus sade: "Inte heller jag dömer dig. Gå nu, och synda inte mer."

De äldsta bevarade traditionerna om Jesus finns nedtecknade i Nya testamentets fyra evangelier – Matteus, Markus, Lukas och Johannes. Jag säger "traditionerna" eftersom vi inte kan veta exakt vad Jesus rent historiskt faktiskt gjorde eller sade, men i evangelierna finner vi åtminstone hur de första kristna mindes och hur de förmedlade vidare Jesu liv och ord.

Och självklart hade dessa traditioner genomgått bearbetning innan de nedtecknades, för att budskapet om Jesus skulle vara levande och relevant i de sammanhang där evangelierna först lästes och brukades. Men de äldsta bevarade traditionerna om Jesu liv och budskap har vi alltså i Nya testamentets fyra evangelier, och några enstaka Jesusord som inte står i evangelierna men som citeras på andra håll i Nya testamentet. Och det är även möjligt att några enstaka riktigt tidiga traditioner om vad Jesus sa finns bevarade på andra håll utanför Nya testamentet, som till exempel i Tomasevangeliet.

Men på det stora hela taget finns de äldsta traditionerna om vad Jesus gjorde och sade i Nya testamentets fyra evangelier. Plus i en berättelse som inte ingår i någon av dessa fyra böcker. Men den berättelsen kom i den kristna kyrkan att med tiden ses som väldigt värdefull och viktig att bevara.

Och för att den berättelsen inte skulle komma bort utan i stället komma med bland de kristnas heliga skrifter så stoppade man helt enkelt in den i Johannesevangeliet. En del lade den i slutet av Johannesevangeliet som ett litet extra påhäng, men det vanligaste var att man lade in den i det avsnitt i Johannesevangeliet där Jesus befinner sig i Jerusalem för att delta i firandet av lövhyddohögtiden, och det är där vi hittar den här berättelsen i våra biblar nu för tiden. Och det är just den här berättelsen om fariseerna och de skriftlärda som ville få en person stened för äktenskapsbrott.

Och jag tänkte nu bara få stanna till vid en enda liten detalj i denna berättelse. Och det är det där som står – två gånger faktiskt – att Jesus böjde sig ner och ritade på marken med fingret. Om du funderar på *varför* Jesus gör så, och vad han då egentligen ritade eller skrev – så är du verkligen inte den första person som har funderat på det. Under årens lopp har massor av bibelläsare funderat på det och försökt komma på ett svar.

Ett helt möjligt svar är väl att Jesus inte skrev något särskilt alls, utan när han böjde sig ner och ritade i sanden försökte han bara helt enkelt vinna lite tid; få hinna tänka igenom sitt svar ordentligt innan han levererade det. Och medan han funderade på vad han mest bara omkring lite i sanden, ungefär som man ibland när man pratar med någon i telefon, kan sitta och klottra krumelurer på ett papper utan att man knappt tänker på att man gör det. Det här att Jesus böjde sig ner och ritade på marken behöver alltså inte nödvändigtvis ha någon djupare betydelse än vad lite telefonklotter har för oss

Men samtidigt: bibelns olika författare kan ju sinsemellan skilja sig åt i berättarstil när de beskriver saker och ting, men en sak verkar de nästan alla ha gemensamt, nämligen att de är ytterst sparsamma med att brodera ut sina berättelser med en massa ovidkommande detaljer. Berättelserna är nästan alltid väldigt rakt på sak utan en massa detaljerade utvecklingar. Så när bibelförfattarna väl har med någon detalj så är det kanske inte så konstigt att vi tänker att det finns ett syfte med den där detaljen, att den är viktig. Och här nämner alltså vår berättare två gånger att Jesus böjde sig ner och ritade på marken. Så vad kan det då betyda?

Vi vet inte – vi vet ju inte ens om det betyder något. Vi kan faktiskt inte veta, men vi kan ju gissa.

Och en gissning – kanske så god som någon – som en del bibelforskare har föreslagit, är att det är en anspelning på en vers i profeten Jeremias bok: Jeremia 17:13. Och även om den bibelversen har översatts på ett annat sätt i vår nuvarande svenska översättning, kan den översättas: ”De som viker av ifrån mig liknar en skrift i sanden; ty de har övergivit Herren, källan med det friska vattnet.”

Men om Jesus nu skrev något speciellt när han böjde sig ner och skrev med fingret på marken. Vad kan han då ha skrivit? Om nu Jesus överhuvudtaget *kunde* skriva, vilket vi i och för sig inte vet, vad kan han då ha skrivit där på marken?

På ett par ställen i bibeln berättas det om hur Gud skriver med sitt eget finger. Kan det vara så att det Jesus skriver med sitt finger på marken är just det som det berättas i bibeln att Gud skriver? Kanske. Även om inte just den här berättelsen säger det så hävdar ju andra texter i Nya testamentet att Jesus *är* Guds ord. Och hur lyder då Guds ord? Vad berättar då bibeln att Gud skrev?

I Andra Moseboken berättas det att på Sinaiberget gav Gud Mose två tavlor av sten som Gud hade skrivit på med sitt finger. Och Gud hade där bl.a. skrivit: ”Jag är Herren, din Gud, som förde dig ut ur Egypten, ut ur slavlägret. Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig. ... Du skall inte dräpa. Du skall inte begå äktenskapsbrott. Du skall inte stjäla. Du skall inte vittna falskt mot din nästa. Du skall inte ha begär...”

Är det detta också Jesus skriver där på marken? Som om han vill säga: ”Kom inte och snacka med mig om Guds lag! Jo jag vet mycket väl vad som står i Guds lag. Jag var där när den skrevs.” Och så fick Jesus därmed kanske påminna både dem som stod där runt omkring honom och kanske även påminna *oss* om att det *första* av de ”tio orden” som Gud skrev med sitt finger på stentavlorna var inte ens en lag eller ett påbud eller ett förbud, utan ett evangelium, ett ord om frihet: ”Jag är Herren, din Gud, som förde dig ut ur Egypten, ut ur slavlägret.

Det första av de tio orden som Gud skrev med sitt eget finger på de två stentavlorna är inte lag, utan evangelium. Det första av de tio orden är befrielsens ord, och de efterföljande nio orden bör då följaktligen tillämpas i befrielsens tjänst och inte för att binda eller försvåra eller trycka ner eller sätta dit. Man kan ha en hur bokstavstrogen tolkning av Guds ord som helst, men om den tolkningen inte går frihetens ärenden är det ändå en helt kass tolkning av Guds ord, för Herren är den som för människor ut ur slavlägret och där Herrens ande är där är frihet.

Men det finns en berättelse till i bibeln där Gud skriver med sitt finger, eller Gud sände åtminstone en hand att skriva å Guds vägnar. Och den texten skrevs på en vägg, i den babyloniske kungen Belshassars palats. Ett gudomligt budskap riktat till denne väldige storkonung Belshassar: "*Mene mene tekel u-farsin.*"

Men ingen kunde tyda skriften eller förstå vad den betydde, utom Daniel som tolkar den gudomliga textens budskap till kungen så här: "Du är vägdd på en våg och befunnen för lätt."

Är det *det* som Jesus skriver där på marken till fariseerna och de skriftlärdade, ja till alla de som i Guds namn ville se denna kvinna stenad? *Mene mene tekel u-farsin*, "Ni är vägda på en våg och befunna för lätta."

Dessa skriftlärdade kan ha framstått som hur allvarstygnt andliga och fromma och bibeltrogna som helst, men de var egentligen lika lätta och ytliga och flyktiga som en rök som skingras och försvinner när minsta vindpust blåser på den. De saknade tyngden och förmågan att sätta sig in i en annan människas situation. Ärligt talat uppfattade de kanske kvinnan de släpat dit inte ens som en människa, utan bara som något förtappat. Så de silade sina mygg och svalde sina kameler i något slags falsk förvissning om att de bara utförde Guds vilja och lydde Guds ord. Den enda tyngd de hade var mordstenarna de höll i sina händer, men de saknade Guds ords tyngd i sina egna hjärtan.

För det finns även ett löfte hos bibelns profeter om något som Gud en gång i framtiden skulle skriva. Det löftet lyder: "Jag skall lägga min lag i deras bröst och skriva den i deras hjärtan."

När aposteln Paulus långt senare förklarar vad det här profetiska löftet innebär, säger han att det handlar om att Gud vill förvandla oss till brev från Kristus; att Gud vill göra oss till Kristusbrev som är skrivna med den livgivande heliga Andens bläck inte på tavlor av sten utan i våra hjärtan, skrivna på tavlor av kött och blod.

Och senare fortsätter Paulus med att förklara så här: "Gud som sade: 'Ljus skall lysa ur mörkret', har lyst upp mitt hjärta, för att kunskapen om Guds härlighet som strålar från Kristi ansikte skall sprida sitt ljus."

"Gud som sade: 'Ljus skall lysa ur mörkret...'" Ja, Guds allra första och kanske egentligen enda ord lyder: "Varde ljus!" Och det är den kristna kyrkans gemensamma tro att det gudomliga ordet har antagit sant fysisk kropp och mänsklig gestalt i Jesus Kristus, han som är "förmedlaren mellan Gud och människor, människan Kristus Jesus." Det ljusbringande ordet, Kristus, vill Gud också skriva i *våra* kroppar och i våra hjärtan – på tavlor av kött och blod – inte till dom, utan till upprättelse och liv. "Var det ingen som dömde dig? Inte heller jag dömer dig. – Varde ljus! – Gå nu och synda inte mer."

Gud vill skriva sitt ljusbringande Kristusord ”Varde ljus!” också i våra kroppar och sinnen, och sedan sända oss så – som Kristusbrev i våra högst ordinära vardagar som mänskliga, himmelska hälsningar som inte trycker ner eller föraktar eller dömer ut, utan som förmedlar ljus, hopp, värme och nya möjligheter, inte minst i de mörka tider och i de dunkla sammanhang och omöjliga situationer där ljuset är som allra mest efterlängtat och behövt.